

BAIS MEDRASH
BAIS YESHAYA

בית מדרש

בית ישעיה

Sunday Chabura

הלכות תפילין

**איך יעשה אם סח בין
תפילה לתפילה**

מראה מקומות

א) גמ' מנחות ל"ו. תנא סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליו מעורכי המלחמה. רש"י ד"ה סח ולא בירך על של ראש אלא סמך על ברכה ראשונה. תוד"ה עבירה היא בידו כתב שמדברי רש"י משמע שהאיסור הוא דוקא היכא דאינו חוזר ומברך. אבל אם חוזר ומברך, אדרבה, יש לו שכר ברכה

ב) בית יוסף או"ח סימן כ"ה סעיף ט' רש"י ותוס' הנ"ל. וכתב שכל הפוסקים חולקים על רש"י. דרכי משה שם אות ו' מתמיה על רש"י, האיך שייך ששפיר יכול להפסיק לכתחילה, הא גורם ברכה שאינה צריכה?

מתוך דברי הבית יוסף והדרכי משה משמע שמה שאסור להפסיק בין תפילה של יד שתפילה של ראש הוא משום שגורם ברכה שאינה צריכה

ג) ר"ן מס' ר"ה י"א. מדפי הרי"ף ד"ה שאלו כתב טעם אחר מדוע אסור לדבר בין תפילה של יד לתפילה של ראש. והוא משום דכתיב והיה לאות על ירך ולזכרון בין עינך. "צריך זכירה והויה כאחת". דהיינו שהגם שתפילה של יד ותפילה של ראש הם שני מצוות, מ"מ צריך להניחם כאחת. ואם הפסיק בדיבור, אז מפסיק זה הענין וצריך לחזור ולברך.

ד) תרומת הדשן ח"ב סימן ק"ז כתב שמטעם זה אסור לדבר בין תפילה לתפילה אפילו בחוה"מ שאין מברכין על התפילין

ה) משנה ברורה סימן כ"ה ס"ק כ"ח כתב עוד שני חידושים ע"פ הנ"ל. והוא שאסור לדבר בין תפילה לתפילה אפילו כשמניח צפילין דר"ת (שאינן מברכין עליהם). וגם כשחולץ תפילין ע"מ להניחם, שאין מברכים עליהם, ואפילו הכי, אסור להפסיק.

ו) בן איש חי פרשת וירא אות ז' כתב שלמנהג הספרדים שאינם מברכים אלא ברכה אחת (אם לא הפסיק), אם בטעות התחיל לברך על של ראש ואמר ברוך אתה ה', צריך לגמור הברכה משום שאם יאמר "למדני חוקיך" נמצא שהפסיק בין של יד לשל ראש, וצריך ברכה של על מצות.

ז) מגן אברהם סימן כ"ה ס"ק ט"ו מביא דברי הר"ן. וגם מביא המשך דברי הר"ן שכתב שכשמברך להניח (שנית) צריך למשמש בשל יד, דהיינו שהברכה של להניח קאי גם על של יד. ומסביר המג"א שזהו משום שבאמת יש ספק אם צריך לברך להניח, וגם יש שסוברים שבכל פעם שממשמש בתפילין, חייב לברך, ממילא ימשמש בשל יד להוציא מספק

ח) רעק"א שם ד"ה לכן ימשמש מתמיה על המג"א דמה מתקן ע"י המשמוש בשל יד? הא לפי שיטות הסוברים דהפסיק א"צ לברך שנים על של ראש, אם יכון ברכת להניח על השל יד (משום משמוש) א"כ שוב אינו יכול לברך על השל ראש, כיון דלשיטתם אין מברכים אלא ברכה אחת לשתיהם? ותיירץ רעק"א שאם הפסיק בין תל"ת, צריך לברך ברכת "על מצות" קודם ואח"כ ימשמש ויברך ברכת "להניח"

ט) ארצות החיים (מלבי"ם) סימן כ"ה ס"ק מסביר שיטת הר"ן ע"פ מה שבארנו למעלה, שמה שצריך למשמש בתפילין ש"י הוא כדי שהש"י והש"ר יהיו בהויה אחת (ולא כדי להוציא שיטת רש"י) ועפ"ז אין מקום לקושית רעק"א. וממילא אם הפסיק, ועכשיו מברך שנים, הסדר הוא שיברך "להניח" ואח"כ "על מצות"

י) משנה ברורה שם ס"ק ל"ב שמבואר שהבין דברי הר"ן כמו הארצה"ח ולא כהבנת המג"א

ו וראיתי דא"א ז"ל וכו'. נראה מפשוטן של דברים דפירא ליה להרא"ש דכשם שזכרת להניח חזרת גם על של ראש כך זכרת על מלות חזרת גם על של יד וכן נריך לפרש לדעת סמ"ג (עשין כג קה ע"ג) וסמ"ק (סי קג) וספר התרומה (סי רג) מדפירא להו דעל של יד כשהיא לזדה נמי מזכך שמים כמו שכתב ז"י בסיומן כ"ו (ד"ה ומ"ש מזכך) אכן רבינו לא פירא ליה הכי בסיומן כ"ו ונריך לומר כיש מפרשים (מהר"א מפר"א הוצא בפרישה ס"ק טו) דהרא"ש הכי קאמר דזכרה שניה חזרת גם על זכרת של יד דכיון דהזכרה של יד שהיא להניח קאי על תפילין של יד ושל ראש גם יחד א"כ הזכרות הן סמוכות זו לזו ואין להפסיק ביניהם כל מאי דאפשר:

עשייתן וכשמזכך אחר הנחה וקודם קשירה הוא שפיר קודם לעשייתן אבל לא יברך קודם הנחה משום דהוי ליה קודם דקודם ועוד יש לומר שמה שכתב לפיכך נריך לברך אקודם קשירתם קאי ולא אלאחר הנחה ולא אלא לאשמעינן אלא דלא נימא הנחתם זו היא עשייתן ונריך לברך קודם הנחה דלימא אלא קשירתן זו היא עשייתן ולפיכך יכול לברך קודם קשירתם אע"פ שהוא אחר הנחתם ומה שכתב נריך לברך הכי קאמר לפיכך קודם קשירתם הוא לנריך לברך כדי שלא יהא מזכך אחר עשייה ולפי זה אם רצה לברך קודם הנחה מעת שהמזוה מוזמנת לפניו לעשותה הרשות בידו דהא דת"ר מאימתי מזכך עליהם משעת הנחתם לאו למימרא דקודם לכן לא יברך אלא לומר שאף משעת הנחתם ואילך יברך דשפיר חשיב עובר לעשייתן ואפשר שזה היה דעת רבינו ירוחם (י"ט ח"ה קע ע"ד) שכתב ומזכך עליהם קודם הנחתם דהיינו עובר לעשייתן אבל מדברי הרא"ש (סי לג) והר"ן נפרק לולב הגזול (סוכה כ: ד"ה ומדפרימין) נראה כמו שכתבתי בתחלה דליתו יכול לברך קודם הנחה וכן ראוי לנהוג (ה*):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

ו וראי יפסיק ביניהם דבר. גם זה שם (מנחות לו) מנה סח בין תפלה לתפלה עזירה היא בידו וחזר עליה מערכי המלחמה ופירש רש"י סח בין תפלה לתפלה ולא בירך על של ראש אלא סמך על זכרה ראשונה וכמו המוספות (שם ד"ה עזירה) מתוך פירושו משמע דאם סח וזיכך שרי וליכא איסורא אלא אדרכה מזוה ושכר זכרה. ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפילו חזר ומזכך (ו):

[17]

שאיך מקמי ריש מתיבתא וכו' דכתיבא בהלכות.

הרב אלפסי ז"ל שכתב בשם ריש מתיבתא ממוסר

בכאן וכבר השיג עליו

אנו זקוקין בזה לגערה

דשה בין תפלה לתפלה עברה היא

כיון דכתיב בתפילין של יד ושל

ראש והיא לאות על ידך ולזכרון בין

ענין נרין זכירה [וכוונתו כחמת]

שיהא מוקף תפלה של ראש לתפלה

של יד כדי שתהא הוויה אחת

לשמיהן ואם הסיח דעתו והפליג

בדברים ביניהם עברה היא כיון

לפיכך חזר ומצרך ברכת [תפלה]

של יד ומשמשת בתפילין של יד

ומחזק את הקשר ועוד מצרך

ברכה שניה על של ראש ומוקף

שמי המנות זו לזו וכו' ויש שכתבו

סח בין תפלה לתפלה מצרך שמים

לא סח מצרך אחת שמים לא סח

ביניהם מצרך ברכה אחת על זו

וברכה אחת על זו ואם סח ביניהם

מצרך שמים על של ראש לפי

שחזר ומצרך ברכה של יד ומוקף

לה ברכה של ראש וה"ל כמצרך

שמים על של ראש וכן פירשו

הגאונים ז"ל [שמואל דבא] וכן נמלא

בשאלות דרב אחאי גאון ז"ל

ובהלכות רב שמעון קיירא ז"ל

הלו ז"ל

ובן אמי אומר [לדברי הרב אלפסי

ז"ל שהוא סובר דמי אמרין לא

סח מצרך אחת סח מצרך שמים

דה"ק לא סח מצרך אחת לשמיהן

סח מצרך שמים אחת על של יד

ואחת על של ראש ואכתיב[ים] לא דמי

כלל לתקיעות דכיון דהתם הוא

גורס [שהוא מצרך ברכה אחת שמי

ששאר לא גרוס שיחא חייב לצרך ברכות הרבה כל שאפשר

לו שיחא נפטרי בברכה אחת. ורביה לדבר דמלאמין ציומא צפרק

בא לו כהן גדול [ע. דכתיב קורא אחרי מות [ויקרא טז] ואך נעשוק

[שם טז. כז] ונעשוק שבושם הפקודים [מגדל טז. י] קוראו על פה

ומקשינן בגמרא אמאי קוראו על פה נימי ספר מורה אחרינא

ויקרי ביה ומהדרינן משום

היה מביא ס"מ אחת שהיא

קוראו על פה כדי שלא יגרוס ברכה ימירה אלמא אסור לגרוס

שיחא מרבה צברכות ומשה"ס סח בין תפלה לתפלה עברה היא

כיון דכתיב בתפילין של יד ושל ראש

והשיח[ים] צריך לברך על [התקיעות של

סדר ברכות או לא ואהדר להו הכין קא

חזו רבנן [שגוערין בזה ששח עד שלא

יתקע על סדר ברכות אבל לחזור ולברך

אינו חוזר ולא דמיא הא לתפילין דאמר רב

חסדא [מנחת לו.] [שהח בין תפילה לתפלה

חוזר ומברך דהנה שתי מצות נינהו דתנן

[שם לה.] [תפילה של יד אינה מעכבת של

ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד ולא

עוד אלא דלא הדר ומברך ההיא ברכה

קמייתא אלא ברכה אחרייתא קא מברך

ומקשינן [שם לו.] [שח אין לא שח לא והא

שלח רב חיילא בר [הונא משמיה דרבי

יוחנן] על תפילה של יד [אומר להניח

תפילין ועל של ראש אומר על מצות

תפילין ופרקינן אביי ורבא דאמרו תרויהו

[לא שח מברך אחת ואם שח מברך

שתיים ואעפ"כ קשה להשיח דתניא [שם]

שח בין תפילה לתפלה [עבירה היא בידו

וחוזרין עליה מעורכי המלחמה וכל שכן כי

האי ששח בין תקיעות שמוישוב לתקיעות

שמעומד [אלא] שאינו חוזר ומברך

שמצוה אחת היא [זא וראה שהרי ההלך

שמברכין קודם לקריאתו ואף על פי כן

[בין פרק פוסק [ברכות ד.] ולא הוצרך

לחזור ולברך]: בתנאי [תקע בראשונה

וכושך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת:

א [מי] פ"ג מהלכות

שופר הלכה יא סנה

ענין מצ טושיע ארי"ת

סימן תקנז טפ"ג [ג]

ב [מי] פ"ד מהלכות

תפילין הלכה ד סנה

ענין מצ טושיע ארי"ת

סימן טו טפ"ד א:

ג [מי] פ"ד מהלכות

תפילין הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן טה

טפ"ד ה:

ד ה [מי] פ"ד מהלכות

תפילין הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן טה

טפ"ד ו:

ה [מי] פ"ד מהלכות

תפילין הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן טה

טפ"ד ז:

ו [מי] פ"ג מהלכות שופר

הלכה ד סנה ענין מצ

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד ח:

ז [מי] פ"ג מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד ט:

ח [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד י:

ט [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד יא:

י [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד יב:

יא [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד יג:

יב [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד יד:

יג [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טו:

יד [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טו [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

טז [מי] פ"ד מהלכות

שופר הלכה ד סנה

טושיע ארי"ת סימן תק

טפ"ד טז:

שאינן יכול לעמוד בו חייב לפרוק וכי ברשיעי עסיקין. ואמרינן נמי פ' שמונה שרצים (שבת קו, ב) דאמר ר' יוסי הרוצה שיסתרו תרנגולו יטול לכרבלתו, והשתא תיפוק ליה דאסור משום צער בעלי חיים. ואמרינן נמי פ' אין דורשין (חגיגה יד, ב) אמרו ליה לבן זומא מהו לסרוסי כלבא. משמע הלשון דלכתחילה קבעו, והשתא תוכל לומר דמשום צער בעלי חיים מותר. ואל תשיבני מהא דאמרינן פ"ק דחולין (ז, ב) מהא דר' פנחס הן יאיר עקרינא להו איכא צער בעלי חיים. דהתם לא קעבד לתשמישו וליפותו אלא כדי שלא יזיקו, וההיא היזיקא לא שכיחא כ"כ דמסתמא רבינו הקדוש לא הוה מגדל מזיק תוך ביתו כדתניא שילהי פ"ק

דב"ק (טו, ב) מנין שלא יגדל אדם כלב וכו' ת"ל לא תשים דמים בביתך. אלא דרכי פנחס בן יאיר מתוך רוב חסידותו הוה קפיד. ומתוך הלין ראיות הוה נראה קצת דליכא איסור בכה"ג, אלא שהעולם נזהרים ונמנעים, ואפשר הטעם לפי שאינו רוצה העולם [לנהוג] מדות אכזריות נגד הבריות, שיראים דילמא יקבלו עונש על ככה. כדאשכחן פ' הפועלים (ב"מ פה, א) גבי רבינו הקדוש בהוהא עגלא דתלא לרישה בכנפיה דרבי אמר זיל לכך נוצרת. ואע"ג דהיתר גמור הוא לשחוט העגל לאכילתו, אפ"ה נענש וקבל יסורין על ככה. אח"כ הגידו לי שנמצא כן בפסקי ר"י בפ"ק² ועוד דליכא איסור צער בעלי חיים אפ"ה דאין לו ריוח והיינו דלעיל.

סימן קו

[שאלה:] לחם¹ שלם וכו' דבוק פרוסה איך לעשות לברכה המוציא, אם טוב יותר להניח בו מחובר שיהא הפת גדול, או טוב [יותר] לפרוס הפרוסה מן השלם כדי שיהא הככר שלם לברכת המוציא.

[תשובה:] לא בארת יפה דעתך. אם הוא בענין זה

בשני גלוסקאות הדבוקין יחד שנאפות ונדבקו בתנור כך, ונחתך מן האחת והשנייה נשארה שלימה, כה"ג ודאי טוב יותר להפריד החתיכה מן השלימה כדי שתהא נראה שלימה, ממה שיניחנה דבוק בה כדי שתהא נראה גדולה. דקי"ל שלימה קטנה עדיפא לענין ברכה מפתייתן גדולים².

סימן קו

[שאלה:] תפילין בחוה"מ לסמ"ק² שכתב וטוב להניח בלא ברכה, אותן הנוהגין כן אם מדברים בין תפילין לתפילין.

[תשובה:] נראה דאפי' שאין מברכין אסור להן לדבר ולהסיח בין תפילין לתפילין. דאמרינן במס' סוטה (מד, ב) סח בין תפילין לתפילין³ עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה. ואין הטעם דוקא משום דמביא עצמו לברכה שאינה צריכה לו

אלא בלא זה יש עבירה להסיח [ביניהם]. כדמוכח באשירי פ' בתרא דראש השנה⁴ בתשובה המתחלת שאלו מקמיה רבא ריש מתיבתא, וכן באשירי בהלכות [תפילין]⁵ דהא דמייתי ירושלמי דמפרש טעמא אמאי חוזר עליה מעורכי המלחמה אהאי עבירה טפי מאחריני ע"ש. עיין⁶ פ' כיסוי הדם בתוס'⁷ ושם מוכח דאסור לדבר אפי' בלא טעם דמרכה בברכה, וכן באשירי פ' כיסוי⁸ הדם משמע קצת כמו בתוספות.

סימן קח

[שאלה:] לפי טעם סמ"ג² מכח שני עדים³, מי שמתו אחיו מחמת מילה יניח תפילין בשבת.

[תשובה:] נראה דאין לחלק כלל בשביל טעם זה, דמפרש סמ"ג דרך אגדה בעלמא [דרכמה טעמים אשכחן בדברי אגדה כה"ג אפי' בגמ'] ולא

קס"ד). 2. ל"מ.

סי' קו: 1. מובאת בלקט"י ח"א עמ' 34. 2. ב"י ושו"ע (סי' קס"ח ס"ג) ועי' רמ"א שם ממנה"ל דלא יכצע במקום שהיתה רבוקה אלא ממקום השלם שכה. ועי' מטה משה (סי' רפ"ו) בשם מהר"ל.

סי' קז: 1. מובאת בלקט"י ח"א עמ' 14. 2. סי' קנ"ג. 3. ב"י (סי' כ"ה) ועי' מג"א (סקי"ב) שכתב שאסור להפסיק משום שגורם ברכה ואח"כ הביא ד' רבינו וצ"ב דסתרי. ועי' פרישה (סקט"ו) ועי' בזה בהלק"ט (ח"א סי' נ"ג) ודרכי נועם (ארו"ח סי' י'). 4. פ"ד סי' י"ב. 5. סי' ט"ו. 6. ראה זו בלקט"י שם ז"ל: "ואני הכותב שמעתי ממהר"ר יחזן כן יצ"ו שהביא ראה מתוס' ואשרי פ' כיסוי הדם גבי סח בין שחיטה לשחיטה, אבל מהר"א ס"ל ז"ל הוה פליג ע"ז, וכן אמרתי להגאון וצ"ל ואמר הגאון הדין עם מהר"י כן יצ"ו, ע"כ. 7. חולין פז, א ד"ה ומכסי. 8. פ"ו סי' ו'.

סי' קח: 1. מובאת בלקט"י ח"א עמ' 14. 2. עשין כ"ב. 3. רצ"ל ההיא דמנחות לו, ב דבעינן עדות לישראל מילה ותפילין, ובשבת שהיא עצמה אות אי"צ תפילין, ולפי"ז מי שאינו מהול יצטרך להניח תפילין בשבת [ועי' בזה בחשו"ר בנין ציון סי' קע"ג ובחיים שאל ח"א סי' ל"א]. 4. קטע זה הושמט והוספתיו מלקט"י שם.

הלכות תפילין סימן כה

י אגור בשם מהר"י
תולין ב מנחות
שם ובכמה דוכתי
ב"ק ד תרביס פ"ד
מהלכות תפילין
ב מנחות ל"ו

ראש תחלה צריך (כג) להעביר על אותה המצוה ויניח של יד תחלה ואח"כ של ראש: ז יברך
(ו) [ו] (כד) להניח בקמץ תחת הה"א ולא בפתח ובדגש: ח ככל המצות מברך עליהם עובר
לעשייתן (פי' קודם. ויעבר את הכושי פירושו כן והקדים לפניו) ל'פליכך צריך לברך על התפלה של יד
(כה) אחר הנחה על הכיבורת (כו) קודם קשירתם שקשירתם זו היא עשייתן: הנה וכן נשל ראש (כז) קודם
(ז) [ז] שמהדקן צראשו ט (כח) אסור להפסיק (ח) (כט) בדיבור בין תפלה של יד לתפלה
של ראש (ל) * ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין: הנה (לא) * ולדין דנוהגין לברך
שתי צרכות אף אם לא הפסיק לרץ (לב) לחזור ולברך על של ראש להניח גס"ה (ט) על מצות (ד"ע):

שערי תשובה

להניח לבד ע"ש: [ו] להניח בקמץ. ענה"ט. ומ"ש בשם הלבוש ול"ח לתפא
לדרכה גם הם הכריעו לומר בקמץ וכפס כן עפ"י הע"ם וכבר השיג עליו
בא"ר וא"ר ומור וקציעה הסכימו להבי' לומר בקמץ וכ"כ מהר"ם וזכרתי
שהגמ' כתי' על ספר מצות שמעו וכתב כי בקמץ מלשון להניח ברכה אחי
שפיר שפירושו שחיה נחה שם בקיום ובקדמות ע"י הקשר לא תגוד אנה ואנה
משא"כ בפסח ודגש שראו ינה שהוא ג"כ לשון עזובה. וגם כשהוא
בלשון שימה כגון והנחתו לפני ה' אינו אלא שימה גרדא לרגע וארעי ע"ש
וקצת מזה כתב ג"כ בא"ר ע"ש: [ז] שמהדקו. ענה"ט. וכפס בשלמי לומר
שצריך לזכר שלא יהא נחפו לברך על של יד קודם הנחה בקטרם דה"ל קודם
דקודם. ואחר ההידוק אעפ"י שלא עשה הכריכות לא מיקרי עובר לעשייתן.

באר היטב
סי' נ"ד: (ו) להניח בקמץ. בלבוש ול"ח אות נ"ד ומהר"ם דלונאונו
חלקו על המחבר וס"ל לברך בפסח: (ז) שמהדקו צראשו. היינו ג"כ
אחר הנחה על הראש וקודם ההידוק דלא כמו שנוהגין העולם שמברכין
קודם הנחה ב"ח מג"א: (ח) בדיבור. אפילו בלשון הקודש. באר
שבע וכנה"ג וע"ת. וכפס בקמץ ברכה אגריהם ל"ד דיבור אלא
אפי' הניח תפילין של יד צדיק א' והלך להניח של ראש צדיק אחר
אע"פ שנשעת הברכה היה דעמו ככך לרץ לברך וכ"כ שכנה"ג וע"ת
כתב עליו ול"ע למעשה ע"ש. ואם רמו צעיניו וקורץ בלבושיו היו
הפסק בין תפלה של יד לתפלה של ראש הלק"ט ח"א סי' נ"ו. אם
הניח תפילין של יד וכפסא להניח של ראש קודם שהגיע הקציעה צבאר
שהנחה דמיא עיין הלק"ט ח"ב סי' מ"ב. מי שהניח תפילין של יד
דצרכות אינן מעכבות מיקרי שפיר סם בין תפלה לתפלה ומברך
על מצות. ולרץ למשמש נשל

ביאור הלכה

להניח ע"י כ"ז עיין עיניך יהיו שמים ודי מה: * ואם הפסיק. פשוט
דין אם ההפסק היה ע"י דבור או ע"י היסח הדעת בלבד וכ"ש הוא ע' במ"א
סימן ח' סק"ד ושיעור ההפסק דע"י דיבור הוא אפילו ע"י מינה אחת
ממה שכתב הרא"ש בה"ק דאם ענה אמן בינתיים על איזו ברכה שמע שצריך
לחזור ולברך ועיין בה"א בכלל ה' שמסתפק על הפסק מינה אחת או ב' בין
הברכה לעשיית אומה דבר אם היו הפסק ומימא שלא שם לב לדברי הרא"ש
אלו. כתב הנה"ט אם הניח תפילין של יד וכפסא להניח של ראש קודם
שהגיע הקציעה צבאר אחר שהגיע לאויר הראש הפסיק מדיבור אי אמרינן
קלוטה כמי שהנחה דמיא לענין זה עיין בהל"ט ח"ב סימן מ"ב ועיין
בארה"ם שהשיג עליו צראה ברורה דכל שלא הדיק לא נגמר המנהי וכן
כתב בספר עיקרי דינים בשם חפלה לדוד. עוד כתב בנה"ט בשם הל"ט מי
שהניח תפילין של יד וכרך ג' כריכות העליונות ולא בירך וסם בינתיים
מברך שמים כיון דצרכות אינן מעכבות מיקרי שפיר סם בין תפלה לתפלה
ומברך שמים והשיג ע"י ג"כ הארה"ם דהא אם לבס ט"ק ולא בירך ואח"כ
לבס הט"ג יכול לברך ברכה אחת על שניהם כמ"ש בשו"ע [סימן ח' סעיף י'
וה"ה מה חזר ברכה להניח גם אפי' הקודמת וא"ל לברך רק ברכה אחת
להמחבר ע"ש: * ולדין דנוהגין וכו'. עיין במ"ג בס"ק ל"ב לענין משמש
ודע בהגה"א מסיק בחידושו דכפס יברך תפלה על ש"ר על מצות ו
משמש בש"י וחזק הקשר וצריך להניח ומה יאל ידי שיטת רש"י ור"ם ע"ט.

משנה ברורה
אבל אם הניח ש"ר תחלה או שמצא הש"י שנשמט ממקומו אין להסיר
הש"ר דמאי דהוה הוה וימהר להניח ש"י על מקומו ויש חולקין ועיין
בביאור הלכה: (כג) להעביר. כיון (כ) דכתיב בקרא מפורש דיד
קודם דמתחלה וקשרתם והדר ולטוטפות לפיכך אין משגיחין על העברת
המצוה משא"כ לעיל בס"א גבי ציצית ותפילין: ז (כד) להניח בקמץ.
שהוא לשון הנחה כמש"כ להניח ברכה אל ביתך ולא בפת"ח שהוא
לשון עזיבה כמש"כ אחיכם אחד הניחו אתי [אחרונים]:
ח (כה) אחר הנחה וכו'. (כא) דקודם לכן לכתחילה אין ראוי
לברך דהוי קודם דקודם וצריך לקרב הברכה לעשיית המצוה
בכל מה דאפשר: (כו) קודם קשירתן. ובדיעבד (כז) יברך
אפילו אח"כ דמצוה שיש לה משך זמן הוא בכללי יומא: (כז) קודם
שמהדקן. כי ההידוק הוא מצות הקשירה וצריך גם כן ליזהר
שיהיה הברכה אחר שמונחים על הראש (כג) לא כאותן שמברכין
בעודם בידם דא"כ הו"ל קודם דקודם. גם בשעת ברכה של תש"ר
יראה (כד) שיהיה מכוסה ראשו בטלית ולא יברך בגילוי הראש:
ט (כח) אסור להפסיק. אפילו בדיבור של מצוה (כה) כגון להשיב שלום
לרבו וכל כה"ג כי גורם ברכה שאינה צריכה. ואפילו לאותן המניחין
(ט) תפילין בחוה"מ בלי ברכה או המניחין תפילין דר"ת אחר שחלץ
דא"צ לחזור ולברך כשמניחן אח"כ אפי"ה עבירה היא להסיח ביניהן
דלכתחילה בעינן שיהיו סמוכין ותכופין זה לזה דכתיב והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך שיהא הוייה אחת לשתייהן. (כט) בדיבור.
ואפילו (כח) בלשון הקודש ולכתחילה אסור (כט) אפי' להפסיק בשתיקה אם שוהא הרבה שלא לצורך אפילו (ל) לא הסיח דעתו. ואפי' (לא) לרמו
בעיניו ולקררין באצבעותיו בין התש"י ובין התש"ר ג"כ יש ליזהר לכתחילה. אם הניח תפילין של יד בבית זה ותש"ר בבית אחר והיה
דעתו לזה עיין לעיל בסימן ח' סי"ג ומ"ב שם לענין טלית (לג) וה"ה לענינו: (ל) ואם הפסיק. אפילו (לג) בשוגג: (לא) ולדין דנוהגין
וכו'. כי הטעם שאנו מברכין שתי ברכות על תפילין ולא די בברכת להניח לבד הוא שאנו סוברין דעיקר תיקון הברכות אלו כך היתה
בתולת הנחתם תקנו לברך להניח וקאי נמי על ש"ר וכשמניח הש"ר ומהדקו מברך נמי על מצות שזו היא גמר המצוה הילכך ממילא אם
סח והסיח דעתו צריך לחזור ולברך גם להניח על הש"ר [נהר:] (לב) לחזור ולברך. ונכון (לד) שימשמש אז בשל יד להזיזו ממקומו
ויחזק הקשר ובוה חזזור ברכה להניח גם על הש"י ודומה כאלו הניח עתה הש"י והש"ר תכופים זה לזה. (לה) ואם בירך בלא משמוש
ימשמש

תפילין דרש"י או (ס) שחלץ תפילין ע"מ להחזירן דהרמ"א בסי"ב פסק
דלכתחילה בעינן שיהיו סמוכין ותכופין זה לזה דכתיב והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך שיהא הוייה אחת לשתייהן. (כט) בדיבור.
ואפילו (כח) בלשון הקודש ולכתחילה אסור (כט) אפי' להפסיק בשתיקה אם שוהא הרבה שלא לצורך אפילו (ל) לא הסיח דעתו. ואפי' (לא) לרמו
בעיניו ולקררין באצבעותיו בין התש"י ובין התש"ר ג"כ יש ליזהר לכתחילה. אם הניח תפילין של יד בבית זה ותש"ר בבית אחר והיה
דעתו לזה עיין לעיל בסימן ח' סי"ג ומ"ב שם לענין טלית (לג) וה"ה לענינו: (ל) ואם הפסיק. אפילו (לג) בשוגג: (לא) ולדין דנוהגין
וכו'. כי הטעם שאנו מברכין שתי ברכות על תפילין ולא די בברכת להניח לבד הוא שאנו סוברין דעיקר תיקון הברכות אלו כך היתה
בתולת הנחתם תקנו לברך להניח וקאי נמי על ש"ר וכשמניח הש"ר ומהדקו מברך נמי על מצות שזו היא גמר המצוה הילכך ממילא אם
סח והסיח דעתו צריך לחזור ולברך גם להניח על הש"ר [נהר:] (לב) לחזור ולברך. ונכון (לד) שימשמש אז בשל יד להזיזו ממקומו
ויחזק הקשר ובוה חזזור ברכה להניח גם על הש"י ודומה כאלו הניח עתה הש"י והש"ר תכופים זה לזה. (לה) ואם בירך בלא משמוש
ימשמש

שער הציון
(כ) מ"א: (כא) מ"א: (כב) פמ"ג: (כג) ב"ח מ"א: (כד) פמ"ג: (כה) רמב"ם: (כו) מ"א: (כז) ארה"ח: (כח) ב"ש ופשוט: (כט) פמ"ג: (ל) דבהיסח הדעת לכו"ע
אפילו בדיעבד חזור ומברך: (לא) ארה"ח בשם הל"ט: (לב) א"ר וארה"ח: (לג) פשוט: (לד) מ"א ועיין בארה"ח שהאר"ח שיטת הרו"ח: (לה) פמ"ג וארה"ח:
איש מצליח
1. וכן פסק הכה"ח (ריש סימן כ"ו), אלא שסיים דאם עריין לא הדקו בראשו
הגהות ותיקונים: א) וגם:

ואם נשמטו התפילין ממקום הנחתן שלא בכונה וממשמש בהם להחזירם למקומן לא יברך :

יד מותר לברך על תפילין שאולין מפני שאדם יוצא י"ח בתפילין של חבירו אבל אסור לברך על תפילין גזולין דהוי מצוה הבאה בעבירה ועו"א ובוצע בירך נאץ ה' על כן לא ילבש אדם תפילין של חברו שלא מדעת בעלים דשואל שלא מדעת גזלן הוא ובשעת הדחק דלא אפשר לו ללבשם מדעת בעלים דאינם מצויים לפניו ואם ימתין יעבור הזמן או יש לסמוך על נדבת לבם של ישראל דניחה להו למעבד מצוה בממונם וטוב שאח"כ יגיד לבעלים ויבקש מהם רצון על מה שעשה למפרע אם אפשר לו למצוא איתם :

טו סדר הנחת תפילין בתחלה יקשור תשי בורוע השמאלי על הקיבורת שההזו מקום בשר הגבוה התופח הנקרא קיבורת ויכסה זרועו בטלית כדי שתהיה הנחת תשי בהצנע ויש סוד בדבר על כן אפילו יושב לבדו ואפילו בבית אפל ג"כ יכסה הזרוע בטלית סימן לדבר כי יד על כס ומהריק"ש ז"ל טעמא טעים והיה לך לאות על ירך לך לאות ולא לאחרים ולא יעשה כריכה בקבורת אלא אחר שיהדק היטב יקשור היו"ד ברצועה עם התפילין וזע"פ שבל"א"ה היו"ד קשורה בחוט של גיד עם הבית משום דאין להפריד התיתורא לעולם כנו' בזיהר פינחס דף קל"ז עכ"ז יש סוד בדבר לקשור היו"ד ברצועה לכוין להמשיך להיר"ד ש"ע נהורין כמנין רצועה שהיזו מספר ש"ע עם הכולל ומ"ש הרב ש"ץ ז"ל דף מ' הלכה י"א כבר הבאתי דבריו בטה"ק מקבצאל והקשתי על דבריו יע"ש ואחר שקשר היו"ד ימשוך הרצועה לזרוע ויכרוך אותה סביב הזרוע שבעה כריכות שלימות ומה שנמשכת הרצועה בתחלת הזרוע מצד אחד של הזרוע אין זה נחשב כריכה הזין זה בכלל הכריכות והיה מה שנמשכת בסוף הזרוע כדי להביאה לכף היד אין זה בכלל הכריכות ודלא כמ"ש שם חדש דף קכ"ז לכך יכרוך ז' כריכות ממש שלימות ואחר שיכרוך השבע כריכות יעמוד ויניח תשיר מעומד דאין להניח תשיר אלא רק אחר שבע הכריכות :

טז אחר שהניח תשיר או תכף ומיד יגמור הנחת תשי בשלש כריכות שכורך באצבע האמצעי הנקרא זמא ויעשה כריכה אחת בפרק האמצעי של הזנב ושתי כריכות בפרק התחתון ולפי דברי הרב מצת שמורים ז"ל יאמר בעת שעושה הכריכות הנו' פסוק וארשתוך לי לעולם וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים וארשתוך לי באמונה וידעת את ה' :

יז אחר שעשה שלשה כריכות הנו' על האצבע וגמר תשי זז יכניס הרצועות של תשיר באזבנטו בסדר זה דהיינו רצועה של שמאל יכניסנה בקצה העליון של הזבנט כנגד החוט שלו ורצועת הימין יכניסנה באזבנט למטה בקצה התחתון של האבנט כדי שתהיה כנגד הטבור שלו בסוד והאחת גבוהה מחברתה וידוע דחסד נקרא אריך וגבורה קצר וכמ"ש בפ"א חד אריך וחד

פיתו בספר פע"ח וגם בעולת תמיד מצינו סתם דבריו בברכה אחת וממרוצת לשונו משמע דנוטה אחר שיטת הספרדים לברך אחת :

ז אסור להפסיק בדבור בין תשי לתשיר לפיכך לדידן בני הספרדים דאוליגן בתר מ"ד דאין לברך על תשיר ברכה בפ"ע אם טעה ובא לברך על תשיר וכיון שהתחיל לומר ברוך אתה ה' נזכר לא יסיים למדני חוקיך כדי שנראה כקורא פסוק דא"כ הו"ל הפסק בדיבור בין תשי לתשיר אלא יסיים הברכה לברך על מצות תפילין כמ"ד דמברכין על תשיר בפ"ע וכאשר העלתי בטה"ק מקבצאל :

ח רוב הפוסקים הפשטנים ס"ל יברך על תשי מעומד ומעוטא דס"ל מיושב והמקובלים ז"ל ס"ל לברך מיושב ובספרי רבינו הארי"ל ז"ל לא נמצא גילוי לדבר זה ואנחנו פה עירינו בגדאד נוהגים לברך מיושב כסברת המקובלים ז"ל וכן עיקר :

ט יברך להניח בקמץ תחת הה"א והוא מלשון להניח ברכה דפירושו התפלה נחה ומונחת במקום הקשר שלא תגוד כה וכה כמ"ש הרמ"ז ז"ל והביא דבריו במחבר"ס סי' כ"ה יע"ש והברכה יברך אחר שהניח התשי על הקיבורת ואז תכף אחר הברכה יעשה הקשירה וההידוק יען כי הקשירה היא התחלת המצוה ולא יברך קודם ההנחה על הקיבורת :

י אסור להפסיק בדיבור בין תשי לתשיר ואם הפסיק אין הברכה שבירך על תשי עולה לתשיר וצריך לברך או על תשיר אקב"ו על מצות תפילין בד"א כשהפסיק בדברים חיצוניים שאינם לצורך הנחת תפילין אבל הפסיק בדברים השייכים להנחת תפילין אין צריך לחזור ולברך על תשיר ומ"מ לכתחילה יזהר שלא יפסיק כלל אפילו לרמח ולקרוך בעיניו ולרמוז באצבעותיו אסור בין תשי לתשיר ואפילו אם שמע קדיש וברכו וקדושה לא יפסיק לענות אלא שותק ושומע ומכוין למה שהצבור אומרים ואם שכח וענה אפ"ה לא יברך על תשיר :

יא זמן הנחתם בבוקר משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו וטוב לאחר ולא להקדים ואם טעה והניח תפילין בעוד לילה ובירך עליהם אין צריך לחזור ולברך כשיאיר היום כנו' באחרונים ז"ל :

יב בשבת ויו"ט אסור להניחם מפני שימים אלו הם עצמן אית ואם מניח בהם אות אחר נמצא מזולזל בהם וגם בחול המועד אסור לנו בני הספרדים להניחם משום דק"ל גם ימי חוה"מ הם אות זבל תאשכנזים מנהגם להניח בחוה"מ : יג מי שחלץ תפיליו ע"ד לחזור להניחם מיד לא יחזור לברך ואם חלצן להכנס לבית הכסא אפילו דעתו ללבשן מיד צריך לחזור ולברך משום דאסור לכנוס בהם לבה"כ ויש חולקין בזה ומאחר דספק ברכות להקל גם בזה לא יברך אלא יברך בלי שם ומלכות ויתרה"ר שם ומלכות במחשבה

דקודם לכן אין ראוי לברך כמו שכתוב סימן קס"ז סעיף ג' ומרנ"א סעיף ה': יג קודם שבהדקן. היינו ג"כ אחר הנחה על הראש וקודם ההידוק, דלא כמו שנהגין העולם שמברכין קודם הנחה (ב"מ ד"ה ומגד): יד אסור להפסיק. לגורם ברכה (עיין סימן

וכו' ולא כתבו סתם אם אין לו אלא אחת כו', דהוי משמע בין של יד בין של ראש, גם מזה אין הוכחה כל כך, דאפשר דמשום דאינהו קאי התם בשל ראש הזכירו ג"כ דין דאין לו אלא של ראש, ואין הכי נמי דהוא הדין באין לו אלא של יד כמו שכתבו הסמ"ג והגהת סמ"ק וספר התרומה להדיא.

רע"ו סעיף ד ומ"א ס"ק ו). ואפילו לאותן המניחין בחול המועד בלא ברכה אפילו הכי עבירה היא להסית (ב"מ ד"ה סוכו כחנני, בשם מהר"א מרומם הדפן מ"ב סימן קו):

שפירושו רץ והקדים לפניו) ³ (ז) ² לפיכך צריך לברך על התפלה של יד אחר הנחה על הקבורת קודם קשירתם שקשירתם זו היא עשייתם: הגה ³ (כ"א) וכן בשל ראש יג קודם ³ שמהדקן בראשו:

ואפשר משום דהר"ף ³ (ה"ק פ. א. ט) ורש"י ³ (מנחות לו. א ד"ה לא סת) ורמב"ם ³ (תפילין ד. ה) פסקו לברך על שמהין להניח לבד ולא פליג ר"מ עליהם להדיא בשל יד אלא הזכיר של ראש, נקט כפסק ברכות להקל, הנראה לענ"ד כחכמי, יתכן הטו: (ז) לפיכך צריך לברך כו'. פירוש, קודם הנחה פשיטא שלא יברך דעל כל פנים סמוך לעשייתן נענין, חוה הוא קודם דקודם, על כן יברך אחר ההנחה וקודם עיקר העשייה שהיא הקשירה, דהיינו הידוק הרצועה המונחת על הזרוע, כן פירש ב"י

טו להניח וגם על מצות. כתב

הר"ן ³ (ראש השנה י"א. א ד"ה שלטן) ומשמע בשל יד ומחוק הקשר ומבדק על של ראש שמהין וכו', עכ"ל. וטעמיה כיון דיש אומרים דחייב לברך כשממשש, והכל יש אומרים דאין לברך להניח, לכן ימשש בשל יד, ³ (ועיין סימן) (סעיף) ³ י"ב. טו אה סה בצורך. אבל לכתחלה אסור להסית אפילו לצורך תפילין כמו

י יד ³ (כ"ב) אסור להפסיק ³ (מ) בדיבור בין תפלה של יד לתפלה של ראש ³ (כ"ג) ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין: הגה ³ (כ"ד) ולדין דנהנין לברך שתי ברכות אף אם לא הפסיק לרץ לחזור ולברך על של ראש טו להניח וגם ³ (כ"ו) על מצות: ³ י יד ³ (כ"ה) אם סה ³ (י) בצורך תפילין אינו חוזר ומברך: ³ (כ"ז) אם שמע קריש או קדושה בין תפלה של יד לתפלה של ראש יז לא יפסיק לענות ³ (כ"ח) עמחם ³ (כ"ח) אלא שותק ושומע ומכוון למה שאומרים:

שכתוב סימן קס"ז סעיף ו' ³ (נהנה). מיהו היכא דלא סגי בלאו הכי מותר להסית, כמו שכתבתי סימן תקל"ב סעיף ג' ³ (פ"ק ה): יז א יפסיק. ואם פסק וענה חזר ומבדק (הרא"ש ה"ק, תפילין סימן טו ורשב"א שו"ט ס"ה סימן יג ואגור סימן נח). ומכל מקום משמע דהמניח

ד"ה ומגדן] פירוש אחד. ועוד פירוש שני דלא צרי למטע רק שלא יעשה אחר ההידוק אלא קודם לו, אבל אם בא להקדים גם קודם ההנחה שפיר דמי, והסכים ב"י לפירוש ראשון. וקשה לי מאי שנא מן ברכת על ציעור חמץ דמברכין קודם הצדיקה מטעם ³ (שהצדיקה) (לרץ) [לזרז] ³ (הציעור, כמו שכתב הטור ריש הלכות פסח [סימן חנני]. ³ (כל שכן דנימא כאן שהנחה היא לצורך הקשירה שהיא העשייה העיקרית, חוה ראוה לפירוש השני. וי"ל לפירוש ראשון, דגם בצדיקה חמץ היה ראוי לברך קודם הציעור, אלא שאין זמנו קצוב ביום שהאדם הולך בצוק ויש לחוש שמה מתוך עסקיו יעבור הזמן, מה שאין כן בגלילה שכל אדם מציב בבתו. אבל כאן ההידוק אחר ההנחה הוא בדיבור חיצוני, על כן יעשה מן המונחה, כן נראה לי: (ח) אלא שותק ושומע. דהשתקיה כעונה לענין ללא ידי חובה, אבל לא שיחשוב כהפסקה ³ (ומשמע כאן שאלו עבר וענה יהא שמים רבה וכיוצא בה דלא הוי הפסק לענין [שיצטרף] לברך שנית על התפילין כדין המפסיק בשיחח חולין, וכן כתב ב"י ד"ה ולא יפסיק) בשם המרדכי ³ (ה"ק, תפילין י. ב) מטעם דאין הפסק אחרי שזכך הוא לו:

ביאור הגר"א

[כ] (סעיף ה) לפיכך כו'. גמרא שם מנחות (לה. ב): [כא] (ומהן) וכן בשל ראש כו'. הרא"ש ³ (ה"ק, תפילין סימן טו) דעל שניהם קאמר (מנחות שם) משעת כו', וכפירוש ר"ה שם (בתוספות ד"ה משעת הנחה) דקשירה היינו הידוק, כמו קשירה דחולין ע"ז ב' ונדה כ"ז ב' ועבודה זרה ה' א'. דאי אפשר לוטר קשירה כמש' הקשר בכל יום כפירוש ר' אליהו ³ (שם בתוספות). דא"כ איפכא מיבעי ליה משעת קשירה עד כו', ובעירובין (צ"ד) [צז] א' קרי לה קשר של קיימא, ואם איחא לאו קשר של קיימא הוא, כמו שכתוב בריש פירק ט"ז דרשבת (ק"ב. א) ובפרק בתרא דמקואות ³ (משנה ג). ותפלה של ראש כו' ושל זרוע כו'. ועיין תוספות דמנחות שם ד"ה משעת, ובחולין ט' א' נ"ה ואידך: [כב] (סעיף ט) אסור כו'. כפירוש תוספות שם ³ (מנחות לו. א) ד"ה סה, וכן כתבו כל הפוסקים, דלא כפירוש רש"י ³ (שם) ד"ה סה [בין]. וכמו שכתבו תוספות בשם בריה עבירה: [כג] ואם כו'. כפירוש רש"י ³ (שם ד"ה לא סת): [כד] (ומהן) ולרדן כו'. כפירוש תוספות ³ (שם ד"ה לא סת): [כה] (סעיף י) אם סה כו'. ברכות מ"ב א', ועיין תוספות שם נ"ה תבא מלח): [כז] אם כו'. כמו שכתוב בסוכה ל"ח ב' טכאן כו', ועיין רש"י ³ (נ"ה הוא אומר ברוך) ותוספות שם ³ (ד"ה סעיף):

הגהות רעק"א

ט) (שיעור) אסור להפסיק בדיבור וכו'. כש"מ פנים מאירות מלק א' סימן נ"ט כב, דאם שמע ביניהם א' מברך על תפלה של יד, דמותר לענות אמן, דהאי האמנה על הנחה תפילין לא הוי הפסק, ובתשבות דבר שמואל סימן קמ"ב כתב דלא יענה אמן, ונראה לי ראוה מטור אר"ם סימן ק"א בשם הרמ"ה דענין אמן על ברכת הבטח נעמו ישראל נאהבה, דהפסקה ליכא, דלא גרע משאלת שלום, משמע דגללו הכי הוי הפסק אף שעונה על אותה ברכה עממה. וכן מפסקא דהמתכר סימן ס"ו סעיף ו' דלא יענה אמן אחר גאל ישראל דהוי הפסק, אף דאמן הוי האמנה על גאל ישראל, מכל מקום הוי הפסק, חוה לדעת (הר"א) ³ (הר"מ) [בתוספות ברכות מה. ב ד"ה הן] שם דעונה אמן, היינו דהאמנה בכלל גאולה, ומקרי ³ (גאולה לתפלה, אבל מכל מקום לענין הפסק בין ברכה להמנוח הוי ³ (י) (גמרא ספסרי) [כן ימשש בשל יד וכו', קשה לי, הא אינו מריח כלום בזה, דאם נחוש לטעם רש"י ³ (מנחות לו. א ד"ה לא סת) דקם מברך שמים היינו על מצות לתוד, א"כ ממילא בלא סת דמברך אמת היינו דאית מברך על הראש כלל, א"כ (כשמע) [כשמעמט] בשל יד ומברך להניח שוב אינו ראוי לברך על של ראש על מצות. ואולי נאמת מברך תחלה על של ראש על מצות. ואח"כ ממשש בשל יד ומברך להניח, דבזה יצא ידי כולם, דל"ה [תוספות שם ד"ה לא סת] מברך מכל מקום ב' ברכות, ולרש"י באמה יצא חיוב בברכה על מצות, וברכת להניח אחר כך הוא משום שמשש. ואין משמע קו, ול"ט:

הלכות תפילין, סי' כ"ח

האיסור גדול כיכ סוחזר עלי' חסורכי המלחמה כמו שנחלא חילוק כזה במנחמה (ס' ב"א) הביאו הרא"ש לענין פני קדיש וקדושה דיש איסור ואין חוזר מעורכי המלחמה, (וש"ר בשו"ר) כנכ"ג ספי' בן דעת רש"י: [גב] ואסוי', כיכ הרמב"ם, והסוסקים לא הזכירו דבר זה, ולכאורה י"ל שהרמב"ם נשטמו (תפ"ק"ט) דמסרס מפני היראה אדם שהוא ירא מסניו שלא יורגנו אבל אביו או רבו הוא ככלל מפני הכבוד וכאמצע הסרק אינו מססוק. ולדידי' גם ב"ן תפ"ק לתפ"ק דינו כמו כאמצע הסרק של ק"ט ואינו מססוק, אבל לדין דפסקין (בסי' ס"ו ספ"א) דמפני אביו או רבו הוא ככלל מפני היראה ומססוק אפי' באמצע הסרק ממילא גם ב"ן תפ"ק מססוק. אולם ז"א (א) דהא להרמב"ם רק לשאל אסור אבל להשיב חוזר לרבו באמצע הסרק וכאן אסור גם להשיב הרי לדידי' ב"ן תפ"ק חמיר מק"ט וס"פ לדין, ועוד הא סס (ספ"ג) ססקין דמססוק לקדוש ולקדושה וכאן ססק (כספ"י) דאינו מססוק הרי דכאן חמיר מק"ט וממילא דברי הרמב"ם נכוניס להלכה: [גג] ויש לזכר, הלק"ט (ח"א סו' כ"ו): [גד] אלא, ב"ו גשס ת"פ (סו' ק"ו) ודבריו מוכרחים לשטת הר"ם דמה ססח ב"ן תפ"ק פצירה הוא בידו אינו משום הכרעה כלל, וכמו שהכאפי באר"י (ספ"ג) וכדבריו מבואר בתקומו וזר בהקדמה (דף ח') בנין דא בקשורא דתרוויכו חאן דשא שיחה בטילס דאיכו שיחה חולין פצירה הוא בידו דעניד סרודא ב"ן ואל"ץ ה"א עמודא דאמצעי'א

מ [נא] אסור להפסיק בדבור בין תפלה של יד לתפלה

של ראש [גב] ואסוי' להשיב שלום לרבו אסור [גג] ויש לזכר. לכתחלה אפי' מלקרון בפנינו לא מבעיא בעת שמכרך עליהם שגורס ברכה שא': [גד] אלא אף אם מניחם בלא ברכה כמו בחש"מ [גה] או ממניח תפילין של ר"ת אחר שסלק תפילין דרש"י או שחלס ע"מ להחזירם להרמ"א (סעיף י"ב) דל"ז לכרך כשמניחם מ"מ אסור להפסיק דהא צריך שיבי' הוי' אחת לשניהם ככ"ל (סעיף ד) ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין ולריון שגוהנים לברך ב' ברכות אף אם לא הפסיק צריך לחזור ולברך על של ראש להניח וגם על מצות [גו] דברי עצמו: [גו] וימשמש בשל יד להניח ממקומו ויחזק הקשר וכוה חזרת ברכת להניח גם אשל יד ודומה כאלו הניח של יד וש"ר תבוסים זל"ו: [גח] ואם כרך בלא משמוש ימשמש אחר הכרעה [גח] והשומע ברכת תפילין מחברו כדי לזאת ומססוק ב"ן תפילין של יד לתפילין של ראש [ס] אפי' שחברו כבר הניח תפ"ק צריך לברך שנית [סא] וגם עשה עבירה במה שהפסיק [סב] ואם הניח תפילין של יד בביק אחר ותפילין של ראש בביק אחר דינו כמו שנתבאר לענין טלית לעיל (סו' ח' סעיף טו) [סג] ואם כרך הג' ברכות של יד ועדין לא ברך על של יד וסח ביניהם אין צריך לברך רק ברכה אחת וחוזרת גם אשי' להש"פ כדאית ליה ולהרמ"א כדאית ליה:

אם

בצרכי שנית וכוא כדעת הש"פ לקמן (כעוף י"ג) וממילא לדין דפסקין כהרמ"א א"ל למשמש דהא ס"ל שאין לכרך אם מניחם מחקום, ולדעתו דעת הר"ן מבואר כמ"ס (ס' ב"א דר"ה) שגם מביא דעת הר"ה שמה שכתב ב"ן תפ"ק צריך לברך הוא משיב דבפי הוי' אחת לשניהם ולזה אביר להפסיק בין תפ"ק לתפ"ק. ולכן צריך למשמש בש"י ולהניח מחקימו דזה נחשב כמניח ש"י מחדש. ובג"ד בארתי באר"י (בקי"ג) שזה נ"ב גם להרמ"א דכיון שאנו מצריכים אותו למשמש פו"ש באורך: [גח] ואם כרך, להמני"א שהכאפי (כס"ק הקודם) כפ"ג לא ימשמש כיון שכבר כרך ואם ימשמש יצטרך לברך שנית לדעת הש"פ סעיף י"ב אבל למ"ס שטעם המשמוש הוא כדי לחיט לשטת הר"ה שצריך הוי' אחת לשניהם, יבמו שהכאפי סחיכים לדעה זו (כס"ק כ"ד) גם כפ"ג צריך למשמש ואף לח"ס דכנוניא שאנו מצריכים אותו למשמש דינו כנשטמו שלא בכונה שזל"ב י"ל כיון שברך ח"ך כ"ר מופיל גם פ"ח שיזי וז"ס קצת: [גח] והשומע, ז"ל ספ"מ השימש ברכה מחברו אסור להפסיק להכ"ה ככ"ל (ר"ל שכח דבפי' הוי' אחת לשניהם ככ"ל ס"ף כ"ד) אבל חוס' ור"י כתני מה"ס ברכה שא"ז פכ"ד. והא"ר היגו דהתפסיק בברכת הנרי הוס כמססוק בברכת עצמו. וז"ל בנין כוונתו גם דפ"ת מורה דלז"ב שנית רק חוקר אם עשה פצירה במה שהפסיק וע"ז כתב הלועת החוס' (ר"ו) שהוא משיב ברכה שא"ז אין איסור להפסיק דהא יותר טוב אם מברך בעצמו חמה שיואל בברכת חברו ומ"מ כבר כתבתי (כס"ק כ"ד) שלכ"ס יש איסור להפסיק אפי' בזולת הכרעה, וכ"כ ספ"ת במסקנתו: [ס] אפי'ם, ול"ז דמי למ"ס כס' קכו ספ"ו בהנ"ה סעיף ו' פו"ש דשא אין מחוייבים לאכול המניח (א"א) וגם סס חלקו פ"ו סט"ו והמני"א ועו' בא"ר שס: [סא] וגם, ככ"ל (ס"ק כ"ג וס"ק כ"ט): [סב] ואם עו' בע"מ בשס ברכת אברהם דהוס הססק וכבר בארתי פרטים אלה (בסי' ח') לגבי טלית וה"פ כאן וכן בא"ר רשס ל"ס ח' וס' קפ"ח: [סג] ואם כרך, דלא כהלק"ט (ח"ב סו' ק"ט) שכתב דיצרך התיס דהכרכות אין מעכבות. ואינו נכון דהא אם לנש ט"ק ולא מ"ך ואח"כ לנש ע"ג יכול לברך ברכה אחת על שניהם כמ"ס בש"פ (סו' ח' סעי' י') וכ"ה כזה חזרת ברכת להניח גם אשי' הקודמת:

ושכינתו, וכן הוא בזהר ס' וישלח (דף קס"ח פ"ב) ויגש (ר"ה פ"ב) סקודו דף ר"ל פ"ב ובכ"מ, וי"ל שגס ר"ת וסיועתו מודיס שיש איסור להפסיק גם זולת הכרעה רק שאין חוזר מעורכי המלחמה, ויש ראי' לזה תמה שמק' במנחות (דף ל"ו) סח הן לא סח לא והאר"י וכו' וקשה הא לסי הכ"א שלא ידע שיש חילוק בין סח ללא סח הי"ל להקשות עמ"ש בנרייתא סח בין תפ"ק פצירה הוא בידו אחתי כיון שלא ידע שצריך לברך שנית וגורם ברכה שא"ז, ופי"כ שידע שיש פצירה מטעם דבפי' הוי' אחת לשניהם וכן בלבוש ובא"ר דאסור להפסיק מטעם זהו: [גח] או, שו"ת פניס תלירות (ח"א ר"ל): [גו] דברי עצמו, ט"ס דכ"כ סחוס' מנחות (דף ל') [גו] וימשמש, כ"כ הר"ן ופי' במג"א שהוא לחוש לדעת רש"י דאלז"ב שתי ברכות ולפי דעתו יסבור הר"ן דפי' שמשמש בכונה נחוייב